

Bannink jr. werd als voorman-*Sanitäter* door Klomp gehandhaafd, maar behoorde tot de communistische gijzelaars die (zoals wij in hoofdstuk 3 vermeldden) medio oktober '42 geëxecuteerd werden (zijn vader verdween naar een Duits concentratiekamp). Voorman-*Sanitäter* werd toen een oudere gevangene, Petrus Johannes Antonius ('Piet') Zeestraten, die volgens de arts E. A. Cohen (deze zat eind '42 enkele maanden in Amersfoort gevangen) 'heel veel mensen het leven heeft gered.'¹

Cohens mededeling onderstreept dat gevangenen die 'prominent' geworden waren, ook in Amersfoort, als zij dat wilden, veel voor hun medegevangenen konden bereiken. Helaas zijn onze gegevens over de Amersfoortse gevangenen-hiërarchie hoogst onvolledig. Het schijnt dat die hiërarchie aanvankelijk geheel uit communisten bestond; zij waren nu eenmaal de eersten die het kamp binnengevoerd werden. 'Zij trokken', aldus pater van Genuchten (deze verdween eind oktober '41 naar Dachau) 'één lijn met ons tegen de Nazi's. Nooit heb ik iets onaangenaams ondervonden of iets minderwaardigs gezien. Wij waren vrienden, en een van mijn beste vrienden was Lou de Visser, het Tweede Kamerlid.'² Wie in die begintijd *Lagerältester* was, weten wij niet. Een volgende *Lagerälteste*, begin '42, was corrupt: hij liet zich zwaar betalen voor het uit het kamp smokkelen van clandestiene brieven; wij nemen aan dat hij die meegaf aan personeelsleden van firma's die bij de uitbreiding van het kamp betrokken waren – er zijn in elk geval verscheidene van dergelijke personeelsleden geweest die betrappt zijn op het bieden van clandestiene hulp aan de gevangenen en die deswege zijn gestraft: zij zijn steeds onmiddellijk in het kamp-zelf opgesloten, daar (al of niet na een verblijf in de 'bunker') aan zware commando's toegevoegd en onbarmhartig mishandeld.

Medio januari '42 werden tien Nederlandse politieke gevangenen, allen 'Geuzen', uit Buchenwald naar Amersfoort overgeplaatst; zij werden er op grond van hun concentratiekamp-ervaring als *Kapo's* en *Vorarbeiter* aangesteld en één hunner, Christiaan Gerardus ('Chris') van der Putten, werd *Lagerältester II*. Toen de corrupte *Lagerälteste I* verdween, promoveerde hij tot die functie, maar die bleef hij niet lang uitoefenen: medio mei werd hij van de ene dag op de andere afgezet en op de (volgens Folmer volstrekt gefantaseerde) beschuldiging dat hij met de rantsoenen der gevangenen geknoeid zou hebben, in het *Judenkommando* geplaatst.

¹ 'Verslag van mededelingen van E. A. Cohen', I (29 jan. 1948), p. 15. ² B. van Genuchten: *Vier jaren achter prikkeldraad*, p. 15.